

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Èr banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Prin acésta se publică ținerea **essamenelor de cualificație învățătorească** la 1/13 Februarie a. c. în institutul pedagogic teologic din Arad. Recurenții au să-și subșternă recursele lor la Consistoriu subscris până în 31 Ianuarie st vechiu a. c. provădute cu atestat de botez, absolutoriu preparandial și alte documinte ce le vor fi având despre prăgătirea lor. La ășul termin de 31 Ianuarie a. c. st. v. se se presente candidații în persónă a lucra temele. Arad, 16 Ianuarie 1896.

Ioan Mețianu, m. p.
Episcop.

Biserica română în luptă cu protestantismul.

(Continuare.)

Încă prin dieta ținută în anul 1529 la Speier în Germania se adoptase ca principiu de drept în ceea ce privesce religiunea și biserica învățatura greșită: „Cujus regis, ejus religio“, (a cui este țera, a aceluia este și religiunea). Acésta primejdiosă doctrină o pun în aplicare cu tótă rigórea protestanții din Ardél prin o mulțime de dispusețiuni aduse de dietele Transilvaniei încontra bisericii române. Scriitorul reformat Petru Bod se încercă chiar a justifica pre cale doctrinară acésta greșită învățatură, dechiarând, că „datorința unui principe bun este a îngriji nu numai de afacerile țerii, ci și de credința religiósă a locuitorilor.“

Enunciând acésta numitul scriitoriu laudă apoi pre principii Transilvaniei pentru zelul desvoltat de dênșii în afacerile religióse citând un articlu de lege adus de dieta transilvană întrunită la Sibiu în anul 1566, prin carele aristocrații calvini și sașii protestanți decid în unanimitate, că; religiunea veche este

idololatriă, dușmană virtuților divine, și deci trebuie esterminată mai cu seamă dela Valachi, ai căror preoți orbi duc pre orbi în grópă, ér pentru a nu se mai întempla acésta pre viitoriu, dieta dispune, ca activitatea preoților valachi să-se controleze prin superioritate (adecă prin cea calvinescă), și acésta se-i siléscă a satisface mai acurat oficiului lor.“¹⁾

Amestecul stăpânirii lumesci în afacerile religióse ale românilor purcedea din un motiv politic. Protestanții din Ardél voiau sub domnia principilor transilvăneni să-se întărescă astfel, ca să-și poté sustine independența politică, căscigată în urma catastrofei dela Mohaci, și a evenimentelor întâmplăte după acésta catastrofă, — ér acest plan credeau, că-l vor poté realiza numai silind pre români cari formau marea majoritate a țerii, a trece la Calvinism și prin calvinisarea românilor a face un stat unitar, puternic.

A lucra pentru realizarea acestui plan este de aici înainte ideia fundamentală dominantă în legile aduse de dietele transilvane, câtă vreme acésta țără a fost sub domnia principilor. Între astfel de împrejurări, așa se vede, că și dintre români au trecut mulți la calvinism, deórece din legile aduse de dietele din 1568 și 1569 aflăm, că pentru românii calvini se instituise un episcop și preoți calvinesci. Dieta întrunită la Turda în anul 1568 prin articlu 13 de lege denunță clerul românesc principelui Ioan Sigismund Zapolia, — că nu suferă pre episcopul calvinesc impus românilor preste voia lor, nu ascultă de învățăturile lui, și ține la legea sa cea veche; de aceea dieta cere, ca principele să pedepséscă pre

¹⁾ Veđi Bod în cartea „Brevis Valachorum Transylvaniae incolentium historia.“

preoții românesci, „ca pre nisce ómeni cutezători și cerbicoși;“ ér dieta din anul următoriu 1569 prin articolul de lege 16 decretéză, ca românii calviniți să dea popilor calvini ca simbriă câte o cruce de grâu.²⁾

Din un alt articolu de lege de pre timpul principelui Christofor Batori, și anume adus de dieta întrunită la anul 1577 aflăm, că până la acel timp mulți români, ademeniți de împrejurarea, că cuvântul lui Dumnezeu li-se predică în limba lor, trecuseră la religiunea calvinescă; și fiindcă episcopul de atunci al românilor calviniți murise, — dieta dispune, ca să-li-se dea voiă acestor români calviniți, ca să-și alégă un alt Episcop calvinesc din sinul lor, sub a cărui conducere învățăturile calvinesci să-se lațescă și mai mult între români.³⁾

Adoptând precum se vede din aceste legi, unii români calvinismul, — sórtea celor rămași credincioși bisericii strébune deveni din ce în ce tot mai grea și aprópe nesuportabilă prin dispuséțiunile luate de diete și de administrațiunea politică.

Încă la anul 1573, când s'a proclamat de nou libertatea consciinței pentru cele 4 confessiuni recepte s'a enunțat cu privire la români următoarele: „Aci să nu fiă înțeleși acei ce se țin de secta Olachilor, seau Grecilor, cari sânt tolerați numai de ađi pre mâne, până când adecă le va plăcé principilor și dietei, ca se-i suferă.“

Prin dieta din anul 1579 s'a enunțat, că: deși națiunea română în acéstă patriă nu este numărată între acelea, din care se constituie statul, nici religiunea ei nu are loc între religiunile indigene, totuși până când românii vor fi suferiți în acéstă țeră pentru folosul ei clerul bisericii române este datoriu a observa următoarele și anume: a) Episcop să céră dela principe pre cel ales cu voința comună de cătră popii românesci, cunoscut de om capabil, pre carele dacă principii vor afla cu cale, să-l confirme pre lângă condițiuni și modalități, ca să-se assigure de fidelitatea lor cătră principi, să fiă și spre binele țerii, să-se ajungă prin ei și alte scopuri necesarii, și b) Episcopii, protopopii și popii românesci să-se restrângă cu ocasiunea visitațiunilor canonice a visita numai pre popii și pre dascálii lor, bisericile, cimiteriele, să-și vadă numai de afacerile, cari se tinde ei, cum sânt cununile și divorțiile, și să nu se amestece în afacerile funcționariilor civili,⁴⁾

²⁾ Barițiu chatechismul calvinesc.

³⁾ Barițiu: „Biserica română în luptă cu reformațiunea,“ fragm. ist. publ. în analele academiei 1875.

⁴⁾ Veđi Barițiu catechismul calvinesc.

Prin articolul de lege 13, adus de dieta, ținută în anul 1588 în Mediaș se dispuse între altele, ca Episcopii de rital grecesc să nu cuteze a face visitațiuni canonice fără scirea și permissiunea patronilor, adecă a domnilor feudali; ér dieta ținută la Alba Iulia în anul 1593 restrênse de nou dreptul Episcopilor de a face visitațiuni canonice.

Între astfelu de împrejurări autonomia bisericii române din principatul Transilvaniei, la carele cu începere din timpul lui Zapolia aparținea și ținuturile din Ungaria propriu ăisă și Banatul, devenise cu totulul călcată în picioare; ér Episcopii și preoții români puși în imposibilitatea de a da credincioșilor îngrijirile trebuinciose în sensul și spiritual bisericii strébune.

Acéstă situațiune se schimbă pentru un moment sub domnia principelui Mihaiu Viteazul, când dieta dela anul 1600 prin articolul 29 decide: că la pofta Măriei Sale (a lui Michai Vodă) popii românesci, încât privesce persóna lor, șé fiă scutiți de iobăgia, la carea este supus poporul, și adecă de aci înainte preoții românesci să nu mai facă serviiți de jobagi boierilor calvinesci câte 4 ăile de lucru în sêptemână, să nu fiă aruncați în închisóre alături cu țigani, și să nu mai pótă fi siliți a ținé în casele lor în iernatic câni de vênat ai domnilor calvini.⁵⁾

Cu atât mai tare însé se sêmți ura și rësburarea calvinilor după ieșirea lui Mihaiu din Transilvania, și respective după sfârșitul cel tragic al acestui principe. În anul 1601 dieta din Cluj decretă, ca popii românesci, cari sub Mihaiu s'au amestecat în afacerile rësboiului să fiă prinși și judecați conform legilor, în cele mai multe casuri cu mórte, ér dieta transilvană din 1602 decretă esterminare totală a poporului românesc.

Mai nainte de a urmări firul istoric mai departe înregistrăm aici cu privire la starea ierarhiei române de atunci și cu privire la principele Michaiu următoarele:

Michaiu vítézu, încă înainte de a-se fi proclamat de principe al Transilvaniei sub suzeranitatea împératului și regelui Ungariei Rudolf II, — a încheiat la anul 1595 cu principele de atunci al Transilvaniei Sigismund Bathori un tractat, — cu care ocașiune, precum se vede din documente ulterioare, Michaiu vítézu a obținut concessiunea de a zidi o biserică în Alba-Ilia. Obținând acéstă concessiune

⁵⁾ Barițiu „fragmentul istorie“ citat.

Michaiu a zidit în Alba-Iulia, nu departe de castelul principelui o mănăstire și o biserică catedrală pompoasă, cu menițiunea, ca să servescă de reședință metropolitului român. Acastă reședință metropolitană și biserica de lângă ea a fost prădată după uciderea lui Michaiu prin ostirea lui Basta. Din timpul acesta Metropoliții români își-au reședința în Alba-Iulia. Cumcă Metropolia româna din Transilvania și Ungaria a avut reședința în Alba-Iulia numai cu începere dela Michaiu Vitézul afirmă și Petru Movilă, carele cu provocare la o cronică din România și la 2 martori oculari afirmă, ca Episcopia (Metropolia) românilor din Transilvania era în alt loc, și Michaiu o-a adus la Alba-Iulia.⁶⁾ Contra strămutării reședinții Metropolitului român la Alba-Iulia și-a ridicat glasul la împăratul Rudolf II Episcopul Demetriu Napraghi, propunându-i ca să nu sufere, ca Metropolia română se-și aibă scaunul său în Alba-Iulia, deoarece acesta este rușine, și calugării din ea sînt spioni periculoși, cari și sub Michaiu Vitézul au trădat starea țării de sub Batori. Rudolf II însă nu află de consult a primi propunerea lui Napraghi; și astfel reședința Metropoliților români rămâne și pentru mai departe Alba-Iulia.

Șirul nentrerupt al Metropoliților îl avem numai dela Gheradie Bradi, carele a funcționat ca Metropolit dela 1628—1640. Dela Samoil Clain a rămas a consemnare a Metropoliților anteriori, — carea o-am publicat și noi într'un tractat anterior. Astăzi însă această consemnare se privește în genere de neesactă.

Numele Metropoliților și Episcopilor, cari au funcționat până la 1628 le aflăm prin unele și altele documente; dar din documente este cu neputință până la datul acesta a staveri conspectul Metropoliților și mai cu seamă activitatea dezvoltată în interesul bisericii. Așa la anul 1456 se amintesc în un document de un Episcop român, care a funcționat în ținutul Hațegului, și carele din ordinul lui Ioan Corvin a fost prins și predat incuisitoriului latin, călugărului franciscan Ioan Capistran, carele îl-silesc să trecă la biserica romano-catolică. La anul 1469 se amintesc un episcop cu numele Macarie, carele ar fi reședut în comuna Galați, preste Olt dela Făgăraș. Pre la anul 1490 se amintesc un Metropolit Daniil în Feleac lângă Cluj, carele poartă titlul de metropolit al Severinului. Înainte de Daniil se

amintesc, că a funcționat ca Metropolit Marcu, ér după Daniil a funcționat ca Metropolit tot în Feleac Petru pre la anul 1538. În un document estradat de regina Isabella, mama minoreului rege Ioan Sigismund Zapolia la anul 1557 aflăm, că dînsa aprobă de Episcop în Episcopatul mănăstirii Feldióra pre un episcop Cristofor.⁷⁾ Despre acest Cristofor regina Isabela ȳice în documentul de aprobare, că este „un bărbat cinstit și evlavios și înzestrat cu virtuți și științe deosebite de limba și literatura grecăscă.” Pre timpul lui Michaiu Vitézul, când s'a strămutat reședința metropolitană la Alba-Iulia funcționa ca metropolit al Transilvaniei și părților adnece Ioan de Prislop. Acesta a obținut dela principele Sigismund Bathori o diplomă, în carea se dispune, ca preoții să-i plătescă birul, ér Michaiu Vitézul i-a dăruit o cîrje. La anul 1600 se amintesc ca Metropolit al românilor din Transilvania Demetriu.⁸⁾

Despre acest Metropolit se amintesc, că voinde Michaiu Vitézul în calitate de principe al transilvaniei, iritat de Episcopul Napraghi, ca să omóre pre mai mulți magnați l'a rugat să nu asculte un sfat așa barbar, ȳicîndu-i: „Să nu faci una ca acesta Măria Ta.”

Este, și rămâne o pierdere pentru tot-deuna, că ne lipsesc datele referitoare la organizarea bisericii noastre din aceste timpuri de grea cercare. Faptul însă, că în butul tuturor ispitelor și asupririlor, poporul românesc în marea lui majoritate și-a susținut nealterată religiunea și limba, ne dovedesc, că ierarhia și poporul românesc și-au împlinit cu scumpătate datorința.

Fenomenele afective sau emoționale.

— Studiu psihologic. —

Gustul estetic. Noțiunea estetică. Experiența dovedește, că unora le fac plăcere lucruri, ce altora le displac. De aci se vede, că la unii sentimentul estetic este dezvoltat în direcție naturală, pe când la alții în mod mai defectuos. Dacă cu sentimentul estetic este împreunată o judecată sănătoasă, se naște: gustul estetic. Știința, care studiază condițiile, în cari se produc în noi sentimentele estetice, și expune regulile gustului estetic corect, se numește: estetică.

d) Sentimentul egoistic.

Ființa lui. Sentimentele, cari însoțesc conștiința de sine pe diferitele sale trepte de dezvoltare, se numesc: *sentimente egoistice* sau *idiopatică*. Aceste

⁷⁾ V. docum de aprobare în istoria bisericească a lui Șaguna.

⁸⁾ Prelegerile de istorie bisericească ale profesorului Eusebiu Popoviciu.

⁶⁾ Veți prelegerile de istoria bisericească ale profesorului Eusebiu Popoviciu dela facultatea teologică din Cernăuț.

entimente se rapoartă la: *propria noastră persoană*. Tot aceea, ce contribuie la conservarea ființei noastre fizice ori psihice, produce în noi sentimente egoistice plăcute; și din contră, tot ce împedecă ori periclită eul nostru, provoacă sentimente egoistice neplăcute. Sentimentele egoistice se disting de alte sentimente prin aceea, că ele însoțesc astfel de reprezentării, ce stau în raport vădit și imediat cu personalitatea noastră proprie, și că acest raport atinge pe om numai ca individ singular, nu ca membru al societății.

Exemple: lauda și stima, ce o primim dela alții, succesele noastre, șcl. provoacă în noi sentimente egoistice plăcute, fiind-că prin acelea persoana noastră oarecum se conservă, se afirmă, șcl.; din contră, disprețul, bajocura, precum și volnicile suferite dela alții, dau naștere la sentimente egoistice neplăcute, șcl.

Sentimentele egoistice inferioare. În așa sentimentelor egoistice inferioare numărăm toate acele sentimente, cari însoțesc senzațiunile organice, de ex. senzațiile foamei, setei, oboselii, încordării musculare, șcl. Funcțiunile activității, prin cari individul țintește la nutrițiune, la apărarea eului său fizic în contra pericolelor, șcl. dau naștere la diferite sentimente egoistice inferioare, de ex. funcția moderată a mușchilor, provoacă sentimentul plăcut al muncii fizice, șcl. Astfel de sentimente se produc deja și la copii prin ocupațiuni, ce le oferă ocazie de a-și arăta puterea lor asupra obiectelor; de aci plăcerea copiilor de a strămuta, a rupe, a strica obiectele ori a-se juca cu ele.

Sentimentele egoistice superioare. Aceste sentimente se bazează pe judecățile, ce ni-le formăm noi însine despre valoarea persoanei noastre. Judecățile despre noi însine se formează așa, că individul se comparează pe sine cu alții indivizi, și astfel își determină valoarea sa în asemănare cu alții. Dacă din aceste comparații individul află, că el posedă valoare mai mare decât alții, se deșteaptă în dînsul sentimente egoistice plăcute; din contră dacă, individul observă, că este întrecut de alții, se produc în el sentimente egoistice neplăcute. La dezvoltarea sentimentelor egoistice superioare mai contribuie și judecata, ce și o fac alții despre valoarea noastră. Pe această cale, din sentimentul egoistic individual, se desvoltă: *sentimentul egoistic social*, care se numește și; *sentiment de onoare*. Acest sentiment se bazează cu deosebire pe recunoașterea valorii noastre personale *de către societate*. Deci onoarea este prețuirea noastră de către alții. Prin conștiința, că alții prețuiesc valoarea noastră, se produc în noi sentimente de onoare plăcute; din contră nestima și nerespectarea, ce o suferim, provoacă sentimente de onoare neplăcută. Omul de onoare caută stima celor demni, capabili și buni, adecă a celor aleși, nu a tuturor. În această tendență consistă: *ambițiunea nobilă*.

Formele degenerate ale sentimentelor egoistice superioare. Aceal, care despre faptele și puterile sale își face o judecată puțin favorabilă față cu chemarea și datoria sa, se zice: *umil*. În acela, care se simte întrecut de alții, se poate naște *invi-*

dia față de persoana superioară. *Individiosul* urește pe cel superior și caută a face să dispară deosebirea umlitoare, injosind și chiar suprimând pe altul. De aci se derivă *calumnia*, *malifiția*, șcl., care tind a scobori pe un om, pentru a-l aduce la nivelul calumniatorului, ori încă și mai jos, dacă se poate. Acela, care se mulțamește numai cu aprobarea sa proprie, punându-se pe sine ca model tuturor, se zice *îngânfat*. Cel ce refuză a da altora onoarea meritată, este *arogant*, și când desconsideră pe alții, îi vatămă îi calumniază, se zice *fudul* sau *sumet*. *Celivan* se admiră pe sine și așteaptă admirare și dela alții, și anume nu numai dela cei aleși, ci dela toți, fără alegere. Sentimentul de onoare prin exces degenează în *orgoliu*, care se arată în o tendență avidă de a fi de cătră semenii săi ridicat tot mai sus pe scara onorurilor. În fine când cineva nu-se mulțamește cu stima și recunoașterea tovrășilor săi de lucru, ci se luptă pentru admirarea și recunoașterea meritelor sale la posteritate, se zice cuprins de: *sentimentul gloriei*.

e) *Sentimentul altruistic.*

Originea și formele sale. Sentimentul altruistic sau simpatetic se produce în noi cand ne imaginăm starea altor persoane. După manifestările exterioare observate la alții, se reproduc în noi stările sufletești ale eului străin, fie bucuriile, fie întristările lui. De ex. ne bucurăm de fericirea fraților, amicilor, șcl. noștri, ne întristăm de nefericirea lor, șcl. Baza sentimentelor altruistice este *instinctul social*, care se manifestă în tendențele de activitate destinate la conservarea și propagarea *speciei*. Sentimentele altruistice se manifestă: 1) ca *combucurare* s'au *consimțire*, când ne bucurăm, dacă aflăm, că alții sint fericiti; 2) ca *compătimire*, când ne întristăm de starea nefericită a altora. Reproducerea în noi a durerii altora e mai deasă și mai fidelă, a fericirii lor mai rară și mai puțin curată. Numai la persoanele, între cari sustă o intimitate siaceră, și cari sint de un caracter nobil, se poate găsi o adevărată combucurare.

Condițiunile producerii. În noi se vor deștepta sentimente simpatetice cu deosebire când între noi și alții există ceva legătură sau relațiune. Cu cât între diferitele persoane este un grad mai mare de apropiere, cu atât și sentimentele simpatetice vor fi mai intensive. De ex. sentimentele simpatetice între frați sint mai vii, decât între amici. Apoi în stările altor persoane ne vom pute transpune cu atât mai ușor, cu cât în asemenea stări am fost și noi vre-odată, și acestea ni-se redroduc ca cunoscute din experiență. De ex. cel ce a fost în lipsă, știe compătimi pe sêraci mai mult decât avutul, care n'a cunoscut lipsa nici-odată, șcl. În fine, la producerea sentimentelor simpatetice mai contribuie și *antasia* care de multe-ori ne prezenta starea altor persoane în colori mai vii, decum e în realitate.

Sentimentul altruistic în luptă cu cel egoistic. La începutul dezvoltării intelectuale a omului predomină sentimentele egoistice asupra altruistice. Mai târziu inse aceste două feluri de sentimente vin ade-

sea în conflict unele cu altele, și se naște o luptă între ele, și din această luptă sentimentul altruistic iese mai de multe ori triumfător. Foarte adesea sentimentul egoistic este nu numai contrazis, dar și învins chiar de puterea tendențelor, ce au de scop conservarea și fericirea speciei, din care individul face parte. În astfel de cazuri, individul severssește fapte, cari îl pot duce chiar și la pierirea sa personală, dar cari folosesc altora. De ex. părinții își sacrifică tot pent u fiii lor.

Simpatia și antipatia. Iubirea și ura. Prin simpatie și antipatie se înțeleg acele sentimente, în urmă cărora noi simțim atracțiune ori repulsiune față de anumite persoane sau obiecte, și încă de multe ori dela prima vedere, deci fără să fi avut ocasiunea de a cunoaște prin experiență, dacă acele persoane sau obiecte sînt sau pot se fie isvorul unei plăceri sau neplăceri pentru noi. Basa simpatiei și antipatiei sînt: *asociațiunile inconștiente*. De ex. când vezi prima dată un om simpatic, în înfățișarea lui găsești ceva, ce îți reproduce în conștiință o notă din imagina unui om, care, cine știe când și unde ți-a făcut ceva bine, șcl. Tot așa se are lucrul și cu antipatia. De altmintreni, amîndouă aceste stări pot să fie și nejustificate. Simpatia într'un grad mai înalt se numește: *iubire*, ear antipatia; *ura*, cu adaosul că, iubirea și ura se rapoartă numai la persoane, pe când simpatie și antipatie putem ave și cătră alte ființe, ba chiar și cătră obiecte fără viață.

f) Sentimentul etic.

Ființa lui. Acest sentiment însoțește judecățile despre bine și rău. Tot aceea, ce produce sau tînde de a produce o bună stare, o fericire generală, se zice: *bine moral*; din contră, tot ce împedecă sau periclită fericirea societății întregi, și produce o scădere de bunăstare și o sporire de durere generală, se numește: *rău moral*.

De câte ori vedem sau ne imaginăm vre-o intenție sau o acțiune bună, în noi se produc sentimente etice plăcute din contră, sentimente etice neplăcute. Prin sentimentul etic se reogîndă în noi stările de bucurie ori de mîntuire, de plăcere ori de durere ale societății întregi. Deci sentimentul etic este: *un sentiment altruistic dezvoltat, extins la cât mai multe persoane*.

Manifestările sentimentului etic. Acest sentiment se manifestă ca *aprobare* și *reprobare* a lucrurilor, persoanelor, faptelor, șcl., după cum acelea tind de a produce un bine sau un rău pentru omenime. Când voința și acțiunile noastre corespund acestui scop moral, adecă tind la fericirea generală, se naște în noi un sentiment de satisfacere: *plăcerea cugetului împăcat*; ear în cazul contrar se deșteaptă: *mustrarea cugetului*, starea penibilă a *remuscării*, însoțită de *rușine* și *căință*, și de dorința de a repara răul sau a-l expia prin *pedepse*. Tot astfel când judecăm faptele altora conform scopului moral, se naște în noi, pe lângă aprobare ori

reprobare, ori și tendența de *resplătire* cu laudă ori pedeapsă, șcl.

Desvoltarea sentimentului etic în individ În primii 2—3 ani ai vieții se arată în copil abia niște începuturi slabe de sentiment etic. Ori-ce faptă severssește copilul, în el nu se produc încă nici sentimente de aprobare, nici de reprobare pronunțată. După-ce înse părinții și educătorii pretind dela copil, ca să se acomodeze modului de viațuire prescris de dînsi, el cu încetul se va obicinui de a subordona voința sa voinței educătorilor săi, cari vor apăre înaintea lui ca autorități. Astfel se va deda copilul la: *ascultare*, și în toate casurile, când nu ascultă, și știe, că ar fi trebuit să asculte, se deșteaptă în el sentimentul de reprobare etică. Deci ascultarea este condiția principală pentru desvoltarea sentimentului etic. La cunoașterea clară a binelui și răului ajunge omul numai după ce i-s'a desvoltat inteligența.

Desvoltarea sentimentului etic în omenime. Acest sentiment s'a desvoltat în omenime treptat. Germenul sentimentului etic zace în *natura simpatetică* a ființei omenesti. Din această natură, sub influențele educative din familie și societate, se desvoaltă sentimentele etice. Acțiunile folositoare și nefolositoare familiei sau societății în general. sancționate prin recompense ori pedepse, deviu acțiuni căutate ori evitate de individ. În modul acesta crește treptat sentimentul etic în omenime, luând un *caracter autoritar*, imprumutat dela tonul imperativ al legii părintești și civile. El se desvoaltă apoi mai departe prin reflexiuni asupra consecvențelor, ce au diferitele acte, intenții, șcl. pentru binele omenimei. Sentimentul etic ne conduce la *legi morale*, prin cari se fixează regulile conduitei noastre ca membri ai societății.

Speciile. Sentimentul etic se manifestă în diferite forme: 1) ca *sentiment de recunoștință*, care ne îndeamnă a resplăti binefacerile primite dela alții; 2) ca *sentiment de stimă*, care rezultă din observarea demnității morale a cuiva; 3) ca *sentiment de rușine* și *penitența morală*, când aflăm, că voința noastră proprie e în contrast cu legea morală; 4) ca *sentiment de datorință*, ce se referă la împlinirea obligamentelor personale; fie-care om are de a împlini datorii cătră sine și cătră societate.

Judecata morală. Conștiința morală. Etica. Părerile, cari le avem despre binele și reul moral și după cari părerii aprețiem intențiunile și faptele omenesti, le numim: *judecata noastră morală*. Această judecată este diversă după gradul de desvoltare morală a fie-cărui om. Adevărata judecată morală se formează înse totdeauna pe basa legilor morale. Când judecata morală se referă la acțiunile proprii personale, atunci se numește: *cuget sau conștiință morală*. Omul, care în conduita sa totdeauna ascultă de conștiința morală, se zice: *conștiințios*. Stiința, care tractează despre legile morale, se numește: *etică*.

Dr. P. Pipoș.

(Va urma.)

Calendarul Indictului

séu al anului bisericesc 1896 vi-sect dela Domnul și Mântuitorul nostru Isus Christos,

Întocmit pe câte o săptămână cu indicațiuni tipiconale privitoare la slujbele dumnezeiești și cu alte însemnări folositoare creștinilor ortodocși.

Luna lui Ianuarie (Gerariu.)

are 31 zile. Ziua are 10 ore, noaptea are 14 ore.

Săptămâna fiului rătăcit. Glasul dominant 2.

22,

Luni. — Pomenirea sftului Apostol Timoteiu ucenicul sftului Apostol Pavel; a sftilor Mucenici: Anastasie persul, Manuil, Georgie, Petru, Leon, Sionie, Gavril, Ioan Parod și alții 377.

Tipic. Imbinăm slujba Octoichului cu a Mineiului în care se află; Stihiri de séra gl 1 cu gl 8. Stihóvna gl 1 cu gl 2. Tropariu gl 4, — Canónele gl 4. (Sedélna gl 4) Condacul gl 1. Sfétilna. Stihóvna gl 1 cu gl 5, — Liturgia sftului Ioan după obicei (Evangelia cauto: Luni în săptămâna fiului rătăcit.)

23.

Marti. — Pomenirea sftilor M-nici Clement, eppul Ancirei și Agatangel; a cuv. părinților nostri Maisima Sirul și Salaman Sihastrul.

Tipic. Imbinăm slujba Octoichului cu a Mineiului, care cuprinde: Stihiri de séra gl 2 și gl 4 cu gl 8. Stihóvna cu gl 1. Tropariu gl 4. — Canónele gl 8 (Sedélna gl 4) Condacul gl 4. Sfétilna, celelalte din Octoich. — Liturgia după obicei.

24.

Miercuri. — Pomenirea sftei Maicei noastre Xenia: a sftilor M-nici: Pavel, Paisiton și Teodoșion, Vavila cel din Sicilia, Timoteiu și Agapie învățăceii lui Vavila, Ergumen și Mamant, Varsim și doi frați ai sei; a prea cuvioșilor părinților nostri: Macedonie, Filon eppul Calpasiiei, Filipic preotul, și Dionisie cel din Olimp. (Di de post)

Tipic. Imbinăm slujba Oct. cu a Mineiului. Stihiri de séra gl 1. Tropariu gl 8 — Canónele gl 8. (Sedélna gl 8) Condac gl 2 și Sfétilna. Celelalte din Octoich. —

25

Joi. — Pomenirea celor dintru sftii părinților nostri Grigorie de Ddeu cuvântătorul archieppul Constantinopolei, Puplie, Maris, Castin eppul Vizantie și Dimitrie Schevoflactul; a cuvioșilor Appolos și a sftei Medula; a sftului noului M-nic Auxentie (†. 1720).

Tipic. Săvêrșim totă slujba din Mineiu. — La Vecernia cea mică (dēcă e Hramul) Stihiri de séra gl 4 cu gl 6. Stihóvna gl 2. Tropariu gl 1. — La Vecernia cea mare Stihiri de séra gl 1 și gl 2 cu gl 8 Intrare. Lumină lină (Paremiile cu stihirele Litiei gl 1) Stihóvna gl 5 cu gl 8. — La Utrenie; Sedelnele gl 3 și gl 5. (Polieleul. Antifonul. Prochimenul. Evangelia dela Ioan.) Ps 50 (și celelalte din Mineiu). Catavasiile Intimpinării Dlui. (Condacul gl 3) Sfétilna. Laudele mari gl 4 cu gl 1. Măritórea mare pe gl 1 și Tropariul. — La Liturgie fericirile din pésna a 3-a și a 6-a. Apostolul și Evangelia sftului.

26.

Vineri. — Pomenirea prea cuvioșilor păr. nostri Xenofont (și a soției sale Maria cu fiii sei Arcadie și Ioan) și Simion cel numit vechiul; a sftilor M-nici: Anania preotul și Petru temniceriu; a cuvioșilor Amona și Gavriil; reamintirea cutremurului celui mare care a durat trei luni pe vremea domniei lui Teodosie cel mare. (Di de post.)

Tipic. Imbinăm slujba Oct. cu a Mineiului, în care se află: Stihiri de séra gl 2. Trop. gl 4. — Canónele gl 2.

Condacul gl 4 (Sedélna gl 8) Alt Condac gl 4 și sfétilna. Celelalte din Octoich.

27.

Sămbăta lăsatului de carne, întru care se face pomenirea tuturor celor din veac adormiți ortodocși creștini, părinților și fraților nostri (veđi Triodul) — (Intru această zi reamintim aducerea móștelor celui dintru sftii păr. nostru Ioan Gură de aur, archieppul Constantinopolei și pomenirea sftei Marciana împărătésa, a cuv. Claudin și Petru egipteanul și a sftului noului M-nic Dimitrie († 1784) săvêrșit de sabie la Constantinopol).

Tipic. Săvêrșim slujba morților din Octoichul săptămânal și din Triod (fiind că a sftilor din Mineiu o imbinăm cu pavecernița). La Vecernie: Stihiri de séra din Octoich gl 2 și din Triod gl 8. În locul prochimenului: Aliluia pe gl 8 cu stihurile din Triod. Stihóvna Octoichului săptămânal dela gl 2 cu „Mărire-Și-acum“ din Triod însuși gl 6. Tropariul Triodului gl 8. — La Utrenie: După psalmii obicinuiți; Aliluia cu Tropariul gl 8. Sedelnele din Octoich gl 2. Ectenia mortilor apoi Troparele morților: „Bine ești cuvântat Dne... cu Ceata sftilor scl. gl 5. După Ectenie: Sedélna gl 5. Ps 50. Catavasiile Triodului gl 8. (Condac gl 8) Sfétilna Triodului. Laudele mari gl 8 cu gl 2. Stihóvna însuși gl 6 din Triod și Tropariul — La Liturgie: Fericirile din Octoich și din canonul Triodului p. 3 și 6. După intrare: Tropariul „Cela-ce prin adéncul înțelepciunei“ Mărire: „Cu sfinții odihnesce“ Și-acum: „Preține zid și liman“ Apostolul și Evangelia zilei și a morților (dela Luca și dela Ioan). Pricésna morților din Triod.

28.

Dumineca lăsatului de carne. — Pomenirea prea cuvioșilor păr. nostri: Efreim Sirul, Palladie și Iacob sihastrul și a sftei Haris.

Tipic. Imbinăm slujba învierii dela glasul dominant 3 cu a Triodului (ér a sftilor din Mineiu o punem la pavecernița, ori o punem într'altă zi, cum va voi cel mai mare). La Vecernie; Stihirile învierii și ale Triodului gl 6 cu gl 8. Stihóvna învierii cu a triodului însuși gl 8. Tropariul învierii. — La Utrenie: După „Ddeu e Dl“: Tropariul învierii cu Născétórea lui. Sedelnele învierii, Polieleul cu psalmul: „La riul Vavilonului“ și Troparele soborului ingeresc. Antifonele și Prochimenul învierii, Evangelia învierii a 3-a. Invierea lui Christos, Ps 50, cu stihirile de umilintă din Triod gl 8. Catavasiile Triodului gl 6 cu Măritórele Născétórei. Sfétilna învierii a 3-a cu a Triodului. Laudele mari: Stihirile învierii și ale Triodului gl 6 cu „Mărire“ din Triod gl 8 și Născétórea obicinuită. Măritórele mari cu Tropariul final gl 4. — La Liturgie: Fericirile învierii cu ale Triodului din pésna a 6-a. După intrare: Tropariul învierii și al Hramului cu Condacul Hramului și al Triodului, ér de e Hramul Născétórei: cu Mărire: Condacul Triodului, cu Și-acum: Condacul Hramului. Apostolul și Evangelia Duminecei lăsatului de carne (dela Mateiu c. 25, st 31.) și pe rând ddeésca Liturgie a sftului Ioan gură de aur.

Alte însemnări. Sórele răsare la 7-16, ap. la 4-44. Ziua a crescut în decursul săptămânei cu 25 minute.

Val. Magdu.

D I V E R S E.

† **Cas de mórte.** În parochia Várad-Velence la 17/29. Iauuarie a c. s'au depus spre vecinică odihnă, osemintele M. On. Domn Gavril Neteu, asesor consistorial fost protopop mai înainte al Luncei apoi al Tinței și paroch emerit în V. Velența. Reposatul în Domnul a fost unul dintre cei mai veterani preoți. S'a născut la an.

1814 în Veherd, și s'a chirotonit întru presbiter la an. 1839. servind cu frica lui Dd̃eu, cu credință și dragoste la Altariul Dni 57 de ani. Actul funebral s'a săvârșit în biserica noastră din V. Velența în fața unui public numeros și a poporenilor săi pre cari i-a păstorit 51 ani, de de cătră M. On. Domn Toma Păcala protopr. tractual, Paul Bodea preot în Oradea-m., Simeon Filip preot în Calățeș, Georgiu Popp archivar, Traian Terebențiu preot în Săldăbagiu și Andreiu Horvath preot în loc. Panegiricul a fost rostit de cătră preotul local Andrei Horvath. Recunoscând faptele decedatului, îi dorim, ca Dd̃eu să'l odihnescă în pace. — Fie-i țărina ușoră.

* *Daruri pre sēma sfintei biserici.* Evlavioșele creștine Elisaveta Popoviciu și Maria Mateiu din Fadimac au dăruit pre sēma sfintei biserici de acolo un Apostol legat frumos, ér mai mulți credincioși din numita comună au dăruit un Mineiu. Dumneșeu să primescă jertfa adusă pre altariul Domnului!

* *Dare de sēmă* despre contribuiri întrate pentru „Memoria lui Tuducescu :“ — Frații Tuducescu 48 fl. 50 cr.; George Lazar, Dr. Nicolau Oncu à 20 fl.; Dr. Aurel Suci, Romul Ciorogar à 10 fl. Lista Petru Lazar, Prezești 5 fl. 25 cr.; Dr. George Vuia, Mihai Veliciu, Sava Raicu à 5 fl.; Alexandru Jucu 4 fl.; Dr. Nicolau Ciacăn 3 fl.; Ioan Petran, Dr. Dimitrie Barbu, Vasilie Corbu, Iuliu Groșorean, Vicențiu Petrovici, Elia Moga, Ioan Cornea à 2 fl.; Ioan Petrovici, Ioan Corbu à 1 fl. 50 cr.; Dr. Petru Pipoș, George Proca, Valeriu Magdu, Iuliu Ţioldan, Stefan Tămășdan, Nestor Porumb, Nicolae Roxin, Vichentie Belințian, Ioan Miculescu, Vasile Corbu, Augustin Beleş, Maxim Vajda. Un fost elev, Iustin Papp, George Dudulescu, Livia Goron, Emanuil Caracioni, N. N., Dr. Gavril Cosma, Maria Valtner, Ioan Gall, Tiron Sirianul, Florian Momac, Karácsonyi D, Dimitrie Selisțean, Michai Păcățan, Ida Miulescu, Iuhu Vuia, Teodor Olărescu, Ioan Leucuța, Dimitrie Muscan, Dr. George Popovici, Dr. Lazar Ghebeleş, Véd. Emilia Popescu, Aurel Drăgan, Valeriu Milovan, Petre Pinteș Popescu à 1 fl.; Aurel Roxin, Ilie Popovici, Floria Crăciun, V. Strauț, Eutimiu Blaga, Ioan Iustin, Teodor Pinter, Stefan Ardelean, Maximilian Leucuța, Pavel Stana, Constantin Bodrogean, Olga Matheas, Ana Terebenț, N. N., Simion Săbău, Nicolau Popovici, George Păcățan, George Mladin, Iustin Papp, Ioan Bozgan, Iacob Angeliu, Nicolae Tătăr, Mitru Stănescu à 50 cr.; Ioan Volentir, Ioan Crăimunț, Stefan Fericean à 40 cr.; Florea Merce, Isaia Monța, Dimitrie Vancu, Teodosie Moțu, Vasilie Suba à 30 cr.; Ioan Miclăș, Toader Mișca, Stefan Hotaran, Vasilie Bradin, Ioan Ilica, George Bendea, Vasilie Velescu, George Conta, Deinian Halic, Gligor Nădăbăn, Ioan Vinet, Savu Cuiedan à 20 cr.; Petru Suba, Măriuța Suba à 15 cr. Suma totală 207 fl. 15 cr. Ioan Brețean, Petru Siuziana, Dimitrie Ostoda, George Suci, Teodor Demgoron, Teodor Vanc, Achim Bradin, George Ostoda, Aconi Steva și Vichentie Iucovici à 10 cr. — Suma totală 207 fl 15 cr. — Arad, 25 Ianuarie 1896. — Romul Ciorogar. m. p. prof. teol.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parochiei de classa primă din comuna Șiria, devenită vacantă prin mórtea preotului Traian Secula, pe baza decisului Ven. Consistoriu de dto 5/17 Decemvre 1895 Nr. 7188 se escrie concurs cu termen de alegere pe 26 Martiu (7 Aprilie.) 1896.

Recurenții sunt avisați petițiunile lor instruate conform § 15 lit. a., din „Regulamentul pentru parochii“ adresate comitetului parochial din Șiria. ale suscérne subserisului protopresbiter în Șiria, (Világos) până în 17/29 Martiu 1896 inchisive, căci cele mai târziu nu se vor lua în considerare.

Dela recurenți se mai poftesce a-sē arēta poporului în s. biserică spre a-și dovedi destaritatea în cant, tipic și oratoriă. Cel ales e deobligat a predica totdeuna la s. liturgie când e săptămănar.

Din ședința comitetului parochial gr. or. român din Șiria ținută la 11/23 Ianuarie 1896.

Dr. Iacob Hotăran m. p. Alexiu Doboș m. p.
președinte notar

În conțelegere cu mine: GIORGIU POPOVICI m. p. protopresbiter.

— □ —

Prin reposarea parochului Isaia Cioca devenind vacantă parochia diu Hodoni, (ppresb. Timișorii), prin această se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla.

Emolumentele sunt: una sesiune pēmēt, birul (șese pătrare grău după o sesiune) și venitul stolar usitat, cari la olaltă fac cel puțin 850 fl. v. a. Veduva are drept la jumătate venitul parochial pe un an dela mórtea soțului seu conform § 8 din Rog. pentru parochii.

Dela recurenți se recere cvalificarea prescrisă prin § 15 lit. a) din Regulamentul pentru parochii. Recursele sunt a se trimite la oficiul ppresb. al Timișorii (Fabric.) Recurenții cu observarea § 18 din același Regulament vor avē se se presente (tuse nu în ziua alegerii) în s. biserică, spre a-și arēta destaritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parochial, ținută în Hodoni la 11/23 Ianuarie 1896.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb. Dr. TR. PUTICI m. p.

— □ —

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătorești din Moșnița (ppresb. Timișorii) se escrie prin această concurs, cu termen de recurgere până în 8/20 Februarie a. c.

Emolumentele anuale sunt: 1) în bani gata 200 fl. : păușal scripturistice 5 fl; pentru conferințe 5 fl; 2) în naturale 20 chible de grău a 3 fl = 60 fl; 20 chible cucuruz à 2 = 40 fl; 20 metri de lemne pentru învățător à 2 fl 50 cr = 50 fl; 12 metri de lemne pentru încălțitul salei de învățământ = 30 fl. (Comuna ia asupra-și îndatorirea de a aduce lemnele în curtea școlii.) Pământ arător 2 jughere, un intravilan și o grădină ambele de 1600 stg □ după cari sarcinile publice le va purta alesul; locuința constătătoare din 2 chilii frumoșe, cuină cămară și ștalog; 3) dela înmormētări unde va fi pofșit 1 fl. După încetarea din viață a veteranului învățător Vichentie Cernet, alesul va mai folosi încă 2 jughere de pământ, după care de asemenea va avea să supôrte sarcinile publice.

Recursele ajustate conform dispusēțiunilor din vigóre sunt a se trimite la adresa Prea On. Domn inspector de școle în Timișora-Fabric. Vor avē preferință recurenții apți de a conduce corul bisericesc esistent. Recurenții vor

avé să se prezente, în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din sedința comitetului parochial, ținută în Moșnița, la 10/22 Ianuarie 1896.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb. Dr. TR. PUTICI, m. p. insp. de școle

—□—

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor eparhial dto 16/28 Ianuarie 1896 Nr 238,96 se eserie prin această concurs pentru deplinirea parohiei devenite vacante prin mórtea preotului Ilie Baia din Barăteaz (ppresbiteratul Timișorii), cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla“.

Beneficiul parochial se compune din: 1) Una sesiune pământ de 30 jughere și 1/2 jugher cânepisce; 2) birul usuat pân' aci (6 pătrare grân dela una sesiune) 3) venitul stolar — toate aceste fac la olaltă cel puțin 540 fl. anual. Veduva preotésă se bucură de dreptul asigurat prin § 5 din Regulamentul pentru parochii.

Dela recurenți se cere cualificațiunea prescrisă în § 25 l. c.) a Regulamentului pentru parochii. Recursele sunt a se înainta la Prea On. oficiu ppresbiteral al Timișorii (Fabric). Concurenții vor avé să se prezente cu observarea § din Reg., în s. biserică de acolo a-și arăta desteritatea omeletica și rituală.

Dat din ședința comitetului parochial, ținută în Barateaz la 10/22 Ianuarie 1896.

Comitetul parochial

Cu consesul ppresb.: Dr. TR. TUTICI m. p.

—□—

Concursul publicat în Nrii 26, 27 și 28 ai fôiei „Biserica și Școla“ din a. tr. pentru deplinirea capelăniei temporale la parochia ort. rom. „st. Ilie“ din Fabricul-Timișorii, și repetit în Nrii 41, 42 și 43 ai acelu organ din a. tr. — prin această se repețeș ce de nou pe lângă aceleași condițiuni de beneficiu și presentare în parochiă; ér încât nu s'ar presenta nici de astă dată nici un recurent cu cualificațiune de clasa primă, se vor admite la candidare și recurenți cu cualificațiune de clasa a doua. Reflectanții au să-și înainteze recursesle până în termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla“ — la Prea On. oficiu ppresbiteral ort. rom. în Timișóra-Fabric.

Fabricul-Timișorii, la 10/22 Ianuarie 1896.

Comitetul parochial.

Paul Rotariu, m. p. Traian Lungu, m. p.
președinte. notari.

Cu consensul ppresb. Dr. TR. PUTICI m. p.

—□—

Sé eserie concurs pentru stațiunea învățătorésă din Hasmaș, cu filia B.-Urviș, cu termin de alegere 11/23 Febr. a. c. dotațiunea anuală este: 1) în bani gata 300 fl.; 2) cuartir în natură cu grădină de legumi. Pentru încăldirea salei de învățământ sé va îngriji comuna bisericésă respectivă.

Recurenții la acest post au sé-și subștérna suplicele, ajustate cu documentele cerute adresate comitetului parochial, la protopresbiterul tractual în Ôkrôs, până a ziua alegerii, ér până atunci au sé se presinte în biserică din Hasmaș spre a-și arăta desteritatea în cântările rituale și în tipic

Hasmaș. 14 Ianuarie 1896.

Comitetul parochial.

Cu scirea mea PETRU SUCIU, m. p. protopresbiter
inspect. școl.

—□—

Pentru stațiunea învățătorésă din Groși cu fil. Barzești, sé eserie concurs, cu termin de alegere 11/23 Februaru, a. c.

Salariul învățătorese este: 1) în bani numărari 66 fl.; 2) în naturale 10 cubule 1/2 grâu. 1/2 cucuruz; 3) 125 porțiuni de fêa; 4) 8 stâng. de lemne pentru foc, din care sé încăldêșce și sala de învățământ; 5) veniturile cantorale; 6) Locuință liberă cu grădină de legume.

Doritorii de a ocupa acest post sé-și subștérna recursurile ajustate cu documentele recerute, adresate comitetului parochial, la protopresbiterul tractual în Ôkrôs până la terminul alegerii, ér până atunci sé se prezenteze în biserică din Groși, spre a-și arăta desteritatea în cântările rituale și în tipic.

Groși, 14 Ianuarie 1896

Comitetul parochial.

Cu scirea mea PETRU SUCIU, m. p. prot. presb. inspect. cerc. de școle.

—□—

Pentru deplinirea postului de învățator la școla rom. gr. or. din comuna Ususêu, protopresbiteratul Lipovei, sé eserie concurs cu termin de alegere pre 11/23 Februaru a. c.

Emolumentele anuali împreunate cu acest post sunt: 1) Cuartir liber în edificinl școlei cu uoa grădină de 1100 □; 2) În bani numărari 272 fl. 80 cr. v.; a. 3) 4 jugere de pământ estravilan și un tachiou estravilan; 4) 10 stângini de lemne în natură, din care are a-sé încolți și sala de învățământ; 5) Pentru conferințe învățătorești 12 fl. v. a.

Recurenții cari doreș a ocupa acest post, sunt avisați, ca recursesle lor, instruate conform dispușețiunilor legali în valóre și adresate comitetului parochial din Ususêu, se le subșcérnă Reverendissimului Domn Voicu Hamsea protopop și inspect. școlar în Lipova (B.-Lippa), până la 10/22 Februaru a. c. precum și a-sé presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătóre în sta biserică din Ususêu spre a și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Ususêu 17/29 Ianuriu 1896,

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. prot., insp. cerc. de școle.

—□—

Pentru ocuparea definitivă a stațiunii învățătoreșci din Slatina protopresbiteratul Radnei, sé eserie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla“. Alegerea se va ținé în Dumineca din 18 Febrarie a. c.

Emolumintele anuale sunt: 1.) În bani gata 120. fl. v. a, 2.) În naturale: 5 șinici de grâu; 5 șinici de cucuruz 2. măsururi pe mazere; 7 orgii de lemne; 100 porțiune de fên; toate relutate în bani la suma de 136 fl. v. a, 3) jumătate sesiune pământ pe deal arătoriu și fênaș, a căruia arêndă anuală e de 60. fl. v. a. 4.) Cortel liber cu grădină de legumi; 5.) Venitele accidentale pentru conferință 10. fl.; dela înmormentări 50 cr. și 1 fl.; ér ca visitor la morți 10 fl. la an. — Pentru încălditul școlei sunt separat 5 orgi de lemne.

Reflectanții au se dovedésă cualificațiunea prescrisă și sé se presinte în vre-o Duminecă ori sêrbătóre spre ași arăta în s. biserică desteritatea în cântare și tipic. — Recursesle adresate comitetului parochial sunt a sé trimite părintelui protopop tractual în Maria-Radna.

Slatina, 9/21 Ianuarie, 1896.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopresbiter și inspect. școlar.

—□—